

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Caput XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

culis & signis, stupendisque virtutibus; divinis denique prædicationibus, quibus hominum mentes incitabat, ut se ad superni illius quod ultra cælum est domicilii beatitudinem præpararent. Quid jam restat, nisi ut rei illius quæ omnium caput est, causam & rationem exponamus: Finem dico vitæ illius crebris hominum sermonibus pervulgatum, & passionis modum, & post mortem, resurrectionis grande miraculum. Quibus expositis, horum deinceps omnium demonstrationes certissimis testimoniis adstruemus. Mortalis igitur corporis instrumento, velut simulacro divina Majestate dignissimo, ob eas quas dixi causas usus Dei sermo, ejusque tanquam interpretis ministerio ipse utpote summus Imperator inter homines versatus, prout divinam decebat potentiam cuncta gessit. Quod si post vitam inter homines transactam, alia quadam ratione repente evanescens è medio discessisset, subducto clam interprete, ac proprio simulacro per fugam ex mortis discrimine liberato; postea verò id ipsum mortale corpus morti & corruptioni ipse per sese addixisset, cuncti sine dubio spectrum illum fuisse crederent. Ac neque ipse ea gessisset quæ ipsum decebant; quippe qui cum ipse vita esset, ipse Dei sermo atque potentia; suum tamen interpretem morti & corruptioni tradidisset. Neque illa quæ contra demonem gesserat, illustri cum morte confictu ac certamine fuissent terminata. Non esset exploratè cognitum, quònam ille se recepisset: nec fidem invenisset apud eos qui oculis illum non viderant. Nunquam naturam morte superiore habere illum constitisset: nec humanam naturam conditionis suæ infirmitate liberasset. Nunquam per universum terrarum orbem auditus fuisset; nec Discipulis suis ut mortem contemnerent, persuasisset; nec futura apud Deum vitæ certissimam post obitum spem, doctrinæ suæ sectatoribus præstiuisset. Numquam sermonum suorum pollicitationes implevisset; nec cum his quæ de ipso à Prophetis prædicta fuerant consentientes rerum eventus representasset. Non denique postremum certamè obiisset; hoc est adversus mortem ipsam. His omnibus de causis, quandoquidem omninò necesse erat ut mortale illius corpus, post ministerium quod Deo Verbo cumulatè præstiterat, finem Deo dignum fortiretur; ideo, inquam, illius mors hoc modo dif-

CAPUT
XV.

A τερασίας πράξει, θαύμασί τε καὶ σπουδαίᾳ καὶ παραδόξοις δυνάμεσι. ναὶ μὴ καὶ ὁ δόξα σκαλίαις ἐν δόξοις, ἀνο ὡς τὸν ὑπερβαρῆ ἰσχύοντα ἕνα ψυχὰς παραδοξάξασθαι ἰσχύοντα. Τί δὲ λειπέται ἀπὸ τῶν αὐτῶν, αὐτὸ δὲ τὸ παντὸς κεφάλαιον ὅποιαν ἔχει τὴν αἰτίαν, ἔξεπείν λέγω δὴ, τὸ πολυδύνητον τὸ βίβη τέλει, καὶ τὸ πάθος τὸν τρόπον. τῆς μετατιθάνατον ἀιαμνήσεως αὐτὸ μέγα θαύμα μὲν ἵπτην τῶν θεῶν, τῶν δὲ ποιεῖται παρὰ τὸν διὰ τῶν πιστώσεων μαρτυρηθῆναι, ἵνα μὴ ὄν θνητῶν διὰ τὸ ἀσπερίτωρ αἰτίας. **B** οἶα δὲ ἁγάλματι θεωπεπεῖ κεχρημένῳ τῷ αὐτῷ οἶα μέγας βασιλεὺς δι' ἐρμηνείας τῶν ἀνθρώπων διεξελθὼν βίον, πάντ' ἐπὶ τῆς θείκης δυνάμεως διεπράξατο. εἰ μὴ αὐτῶν ἄλλως πῶς μὲν τὰς ἐν ἀνθρώποις διασφαιρῶν ἀφανῆς γεγονῶς ἔξαιφνης ἀπέστη, ὑποκρίψας λάθρα τὸν ἐρμηνέα, καὶ τὸ οὐκ ἔσθαι γαλμα. Φυγῆ τὸν θάνατον διαδραμάσασθαι. καὶ περὶ τὸ θνητὸν αὐτὸς δι' αὐτῶν τῶν φθωρῶν καὶ ἀπωλείας συμληψίας. Ἐσματοῦν ἀνὸς τῶν πᾶσιν, καὶ ὅταν αὐτὸς αὐτῶν τὰ πρέποντα διεπράξατο. **C** ζῶν μὴ τῶν χάνων καὶ Θεῶν λόγῳ καὶ Θεῶν δυνάμει. ὅθεν καὶ ἀπὸ τῆς ἀπώλειαν αὐτὸν αὐτῶν παραδοξῶς ἐμηνεία. ἔτ' ἀνὰ κατὰ δαιμόνων αὐτῶν πεπραγμένα, διὰ τῆς τῶν θανάτων συμπλοκῆς τὸν ἐξῆτο ἔκ ἀν' ἐγγνώδη, ὅποιον τὸ ὑπερβαρῆ ἰσχύοντα. ἔτ' ἀνὰ τῆς ἐπιτοῆς τοῖς μὴ παρὰ τὸν ὄντα ἔτ' ἀνὰ θάνατον, τὴν φύσιν ἐφάνη κενῶν. ἔτ' ἀνὰ τὸ θνητὸν τῆς οἰκείας ἡλυθῆς φησὶ ὡς ἔτ' ἀνὰ ὅλης τῆς ἀνθρώπων οἰκονομίας ἡκῶδη. ἔτ' ἀνὰ θάνατον κατὰ φθῶν τῶν αὐτῶν μαθητῶν ἐπίσειν. ἔτ' ἀνὰ τῆς μὲν τὸν θάνατον παρὰ Θεῶν ζωῆς τὴν ἐλπίδα, τοῖς τὴν αὐτῶν δασκαλίαν μετιέσι παρεθήσατο. ἔτ' ἀνὰ τῶν αὐτῶν λόγων τὰς ἐπαγγελίας ἐπλήρη. ἔτ' ἀνὰ τῶν θεοφθικαῖς αὐτῶν ἀποφθίσεσι σύμφωνα παρεῖχε τὰ ἀποτέλεσματα. ἔτ' ἀνὰ τὸν ὕστατον ἀπάντων ἀγῶνα δι' ἡλθεν. ἔτ' ἀνὰ τὸν ἵπτην τῶν θανάτων. διὸ δὲ τῶν ἐξῆς πάντων, ἐπεὶ ἔρχῃν ἔξῆς πάντων τῶν θανάτων ὁργανῶν, μὲν τὴν αὐτῶν διακονίαν τὴν τῶν θεῶν λόγῳ διηκονήσατο, τέλος θεωπεπεῖται χεῖν. αὐτῆ πη καὶ αὐτῶν ὁ θάνατος οἰκονομῆται

ται. δυοῖν ἡλειπομένων τῶν τέλει. ἢ φθορᾶ
 καὶ ἀπολεία παρὰ δ' ἔναί τὸ πᾶν, καὶ τὴ παν-
 τος δ' ἰσότητος ἀίχρην ποιήσασθαι τὴν τῆ βίης
 καὶ ἀπολεία ἢ θανάτου ἐαυτὸν κρείττονα διπο-
 φῶναι, βίη δὲ τὴν δυνάμει τὸ θνητὸν ἀθάνατον πα-
 ρεσῆσθαι. τὸ μὲν πρῶτον ἀνοίκειον τῆς
 ἐπαγγελίας ἡ. ἔργον δὲ πρὸς οἰκείον, τὸ ψυ-
 χεῖν. ἐδὲ φωτὸς, τὸ σκοτίζειν. ἔτι δὲ ζωῆς,
 τὸ θανάτου. ἐδὲ θεῶν λόγος, τὸ παρὰ λόγους
 ὄρεσθαι ποῖον ἐν εἰχρῆ λόγον, τὸν ἐτέρου ζωῆν
 ἐπαγγελάμενον, τὸ οἰκείον ὄργανον φθιέ-
 ρητον παρεῖν, ἀπολεία τε παρὰ δ' ἔναί τὸ
 αὐτῶν ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θεότητος αὐτῶν ἐρ-
 μῶν ἀθανάτων λυμῶν ἀδελφῶν τοῖς παρὰ φυ-
 ξιν ἀθανάσιον παρὰ μὲν ὄντων. ἔκιν τὸ δεύ-
 τερον ἀναγκαῖον ἡ. λέγω δὲ τὸ θανάτου κρεί-
 ττονα ἐαυτὸν φῆναι. πῶς ἐν ἐχρῶ τῆτο ποιή-
 σαθαι; λαθραίως ἀρετῆ καὶ κλοπιμαίως, ἢ τοῖς
 πᾶσιν ἀεὶ πεπῶς καὶ ἀεὶ δ' ἡλως. ἀλλὰ σκο-
 τερον μὲν καὶ κρυφαῖον αὐτῶν παρὰ τὸ κα-
 τὰ φῶμα, μηδὲν τε γνωστὸν, ἐδὲ ἄν ὠνήσῃ
 βοήθειαν ἢ ἀκροῦσθαι εἰς ἀπαντας, τοῖς πᾶσιν
 τῶν ἐν τῆ θάυματι παρὰ ἔχεν ὠφέλειαν.
 ἀκότως ἀρετῆ ἐπειδὴ ἐχρῶ τὸ αὐτῶν ὄργανον
 κρείττον θανάτου φῆναι, καὶ τῆτο παρὰ ἔξαι μὴ
 εἰς τὸ λεληθὸς, ἀλλ' ἐπ' ὄψεσιν ἀνθρώπων, ἐ-
 φουγεῖν τὸν θάνατον. ἢ ἔργον ἂν δειλὸς καὶ
 θανάτου χεῖρον ἐνομιάζῃ. διὰ τῆς πρὸς τὸν
 θάνατον συμπλοκῆς οἷα πρὸς αἰταγωνιστῆν,
 τὸ θνητὸν ἀθάνατον παρὰ εἶσα. τὸν ἀγῶνα τῆ-
 ται, πᾶς τῆς ἀπάντων ζωῆς τε καὶ ἀθανασίας
 καὶ σωτηρίας ἀναδεδεγμένον. ὡς περὶ τῆς εἰ-
 σίας ἀναυτοῦ ἡμῖν καὶ πρὸς κρείττον σκευὸς τι δει-
 ξαὶ ἠέλησεν, ἐκ ἂν ἄλλως τὸ θάυμα παρὰ
 εἶσατο, ἢ τῶν πρὸς παρὰ δ' εἰς τὸ μὲν χεῖρος,
 καὶ περὶ αὐτὸ σωτῆ καὶ ἀδιάφθορον ἔξελων ἰσ-
 πρὸς, καὶ ταῦτα δὲ καὶ ὁ τῶν ὄλων ζωοποιὸς τῆ
 Θεοῦ λόγος, τὸ θνητὸν ὄργανον ὡς πρὸς ἀνθρώ-
 πων κρείττον σωτηρίας, κρείττον θανάτου δειξά-
 βεληθεῖς, κοινωνόν τε ἀποφῆναι τῆς οἰκείας
 ζωῆς τε καὶ ἀθανασίας, ἐν μάλα χερσὶ μως
 ὑπῆει τῶν οἰκονομίαν. τὸ μὲν σῶμα πρὸς βρα-
 χὶ καταλιπὼν, καὶ τῶν θνητῶν τῶν θανάτου πα-
 ραδ' εἰς ἐλεγχον τῆς οἰκείας φύσεως. εἴτ'
 ἐκ εἰς μακρὰν αὐτὸ τῆ θανάτου πάλιν ὑφαι-
 ρέμενον, εἰς παρὰ εἶσα τῆς ἐν τῆς δυνά-

A pensata est. nam cum duę res in fine ipsi
 superessent; ut vel totum corpus labi &
 corruptioni addiceret; atq; ita turpissi-
 mo exitu totam vitam suam quasi fabu-
 lam clauderet; vel certę se morte supe-
 riorem ostenderet, & mortale corpus
 ope divinę potentię immortale redde-
 ret: prior quidem ab ipsius pollicitatio-
 ne erat aliena. Neque enim ignis prop-
 riũ est refrigerare; nec lucis, tenebras
 offundere. Ita neq; vitę proprium est
 interimere; nec divinę rationis, quic-
 quam absq; ratione facere. Quomodo
 enim rationi consentaneum foret, ut is
 B qui vitam aliis promississet, instrumen-
 tum suum perire sineret, & simulacrum
 suum corruptioni dederet, & divinita-
 tis suę interpretem morte deleteret, is
 qui cunctis ad se aduentibus immortalita-
 tem spondebat. Posterior itaq; ratio
 necessaria fuit, ut scilicet mortis se vi-
 ctorem ostenderet. At quo tandem mo-
 do id erat agendum? Clamne & quasi
 furtim, an palam & in conspectu om-
 nium? Atqui tam præclarum facinus,
 si in tenebris & clanculo gestum fuisset,
 nec in alicujus notitiã pervenisset, nulli
 profusum utile erat futurum. Pervulgatum
 verò & ab omnibus exauditum, maxi-
 mam universis ex rei miraculo allatu-
 rum erat utilitatem. Proinde quoniam
 necesse erat ut corpus ipsius de morte
 triumpharet, idque non occultè sed in
 conspectu omnium gereretur, meritò
 ille mortem non refugit. Sic enim igna-
 vus, & morte ipsa inferior habitus fuisset.
 Sed per certamen cum morte velut
 cum adversario susceptum, corpus
 quod erat mortale, immortale præsti-
 tit; cum certamen illud pro omnium
 vita & immortalitate ac salute subiisset.
 Et quemadmodum si quis nobis vas
 quoddam incombustum, omniq; supe-
 rius incendio vellet ostendere, non ali-
 ter fidem impetraret miraculi, nisi vas
 ipsum manu arreptum in ignem conjiceret,
 ac deinde integrum & illęsum è
 flammis educeret; sic planè Dei sermo,
 qui vitam omnibus impertit, cum mor-
 tale corpus illud quo velut instrumento
 ad hominum salutem usus fuerat, morte
 ipsa potentius vellet ostendere, vitęq;
 & immortalitatis suę particeps redde-
 re; utilem admodum subiit dispensa-
 tionem: corpus quidem suum ad modi-
 cum tempus deferens, & quod erat mor-
 tale morti tradens, ut ejus natura hoc
 indicio probaretur: ac deinde paulò
 post idem illud morti adimēs, ut divinã

suam potentiam declararet, qua æternam illam vitam, quam ipse cunctis pollicitus fuerat, omni superiorem morte ostendebat. Ejus autem rei manifesta & perspicua causa est. Nam cum prorsus necessarium esset discipulis ipsius, ut futuræ vitæ reparationem oculis suis cernerent, in qua spem suam collocare eos docuerat, cum eos mortis contemptores ac victores efficeret: non sine causa id ipsos oculis suis spectare voluit. Nam quicumque piam ac religiosam vitam initari sunt, eos hanc primam & maximè necessariam præceptionem oculis ipsis evidenter haurire oportet: maximè verò eos qui ipsum per uniuersum orbem terrarum illicò erant prædicaturi, Deique notitiam cujus semina jam ipse antea in gentes sparsisset, cunctis hominibus nuntiaturi. Quos quidem certissima persuasione futuræ vitæ nexus esse oportuit, ut sine ullo mortis metu certamen aduersus errorem gentium plures colentium Deos fidenti animo susciperent. Nisi enim mortem contemnere didicissent, nunquam ad subeunda vitæ discrimina prompti paratiq; exstitissent. Quocirca cum eos aduersus mortis potentiam armis instrueret, non verbis ac voce nuda præceptum ipsis tradidit; nec sermonem de animorum immortalitate ex probabilibus ac verisimilibus contexit, cuiusmodi sunt humani sermones: sed reipsa erecta de morte tropæa illis ostendit. Et hæc quidem prima ac potissima fuit causa certaminis illius, quo Servator noster aduersus mortem decertavit. Mortem enim quæ formidabilis est omnibus, nihil omnino esse, discipulis suis demonstravit; & vitam illam quam promiserat, perspicue ipsisante oculos statuit. quam quidem velut primitias spei nostræ & futuræ apud Deum vitæ atque immortalitatis, effecit. Altera verò causa fuit resurgendi, ut divina potentia quæ in corpore ipsius habitauerat, manifestaretur. nam quoniam homines antehac eos qui morti succubissent consecrabant; Deosque & Heroas nominare confuerant eos qui à morte superati fuissent, hanc ob causam humanissimus Dei sermo, etiam hic quifnâ esset ostendit; naturam suam morte superiorem hominibus exhibens. Et corpus quidem quod mortale erat, post interitum ad alteram vitam revocavit: tropæum autem immortalitatis quod victa morte crexerat, cunctis spectandum proposuit; cumque solum verè Deum in ipsa

A
 μίως, δι' ἧς παντός θανάτου κρείττονα τὴν πρὸ αὐτῶν κατὰ θελήσαν ζωὴν αἰδίου ἔφασκεν. ὁ δ' αἰτία, ὡς ὁδὸν ἔκαστης ἐπεδὴ ἤρται αὐτῶν φοιτηταῖς, ὁφθαλμοῖς ἰδὲν ἀναγκαίως τὴν ζωὴν τῆς μὲν θανάτου ἐναργῆ τὴν πάλιν ἡνεσίαν. ἐφ' ἧς αὐτῶν ἐλπίδας ἀναστῶν αὐτῶν ἐδίδασκε. κρείττονας εἶναι θανάτου παρὰ τὸν κλάζον. εἰκότως ἔστ' αὐτοῖς ὁρᾶν ὁφθαλμοῖς παρέχει. ἡ δὲ γὰρ μέλλοντας ἐν αὐτῶν μετίνεαι βίον, τὸ τοῦ πρώτου πάντων ἀναστῶν τῶν μαθητῶν δι' ἐναργῆς ὁφθαλμοῦ βεβαιῶν. καὶ πολὺ μᾶλλον ἐκείνης, τὰς εἰς ἀπαστῶν τῶν οἰκουμενῶν μέλλοντας αὐτῶν ὅσον ἐπισημῶν ἐρύθει, καὶ τὴν ἑαυτῶν αὐτῶν τοῖς ἐννεσιπᾶσι κατὰ καταβληθεῖσαν θεογνωσίαν, εἰς πάντας καταγελλῆεν ἀνθρώπους. ἐς δὴ πείσμα, μετὰ ἀναλαβὴν ἐξελθὼν, τῆς μὲν θανάτου ζωῆς, εἰς ἀν' ἀδελφῶν καὶ ἀφ' ὁμοίων θανάτου, τὸν κτ' ἔτι ἐπισημῶν τῆς πολυθέου πλάνης ἀγῶνας ὡς οὐ μὴ ἀνδρῶν δέξοντο μὴ γὰρ θανάτου καταφρονεῖν μετήσαντες, ἐκ ἀν' ἰσχυροῦς τὰ δὲ ἀναπαρῶν σκιδάζοντο δι' ὃ δὴ ἀναγκαίως, ὅτι τὴν αὐτῶν κτ' τῆς τῆς θανάτου διωσείας, ἐρηματικῶς φωνῆς παρεδίδετο τὸ μαθητῶν. ἐδὲ λόγους ἐμοῖως ἀνθρώποις, τὸν αὐτῶν ψυχῆς ἀθανασίας, πιθανῶς ἔξ' εἰκότων σωτηρίων. αὐτῶν ἐργῶν τὰ κτ' τὰ θανάτου ἐπεδείκνυ αὐτοῖς τροπῶν. πρώτη μὲν ὅτι αὐτῶν καὶ μετῆς αὐτῶν τῆς τῆς ζωῆς ἡμῶν κτ' τὰ θανάτου ἀναστῶν ἐξείας τὸν γοῦν φοβερόν τοῖς πᾶσι θανάτου τοῖς αὐτῶν φοιτηταῖς, τὸ μὴ ἐν ὄντα ἰδῶν. καὶ τὴν ἀπὸ τῆς μὲν πρὸς αὐτῶν ζωῆς, τοῖς αὐτῶν ὁφθαλμοῖς δι' ἐναργῆς ὁφθαλμοῦ παρεστῶν ἀπαρχῆς κοινῆς ἡμῶν ἐλπίδος. ζωῆς τῆς αὐτῶν Θεῶν καὶ ἀθανασίας, αὐτῶν ἐκείνου πομπῆς δ' εὐξείας ὁ αἰτία εἰς τῆς ἀναστῶν σῶσεως, ἡ τῆς ἐν σώματι καλοικησῶν ἐν βεβαιῶν ἀνάμεικτος ἐνδεῖς ἐπεδὴ ἡ γὰρ προδέρχεται τὴν θανάτου νενικημένους ἀνδρῶν. θνητῶν ἐξείας αὐτῶν ἀνθρώποι, ἡρώων τε καὶ Θεῶν ἀνόμαστον τῶν πρὸ θανάτου κεκαρτημένους, καὶ εἰκότως ἐστὶν τὸν ταύτης ἐνεκα τῆς αἰτίας ἐφῆεν ὁ φησὶν θεῶν τῶν Θεῶν λόγους. κρείττονα θανάτου φησὶν ἀνθρώποις δεικνύς. καὶ τὸ μὲν θνητῶν τῶν λύσει, ἐπὶ τὴν δευτέραν ζωὴν ἀγῶν. τῶν αὐτῶν δ' ἀθανασίας κατὰ τὰ θανάτου τοῖς πᾶσι παρέχων ὁρᾶν. ὁ μόνον τῶν ἐν θανάτου Θεῶν

ἀληθῆ ἦν αὐτῷ ἀσκήσαντος ὁμολογεῖν, ἵνα βρα-
 χεία τῆς κτ' τῆ θανάτου νίκης ἀναδυσάμενον.
 ἔργον αἰσίου κ' τρίτου ἕσπερον αἰτίαν, τῆ
 σωτηρίας θανάτου. ἱερεῖον ἡν ἕσπερον τῆ κοινῆ
 γένεσ ἀναπεμπόμενον, τῷ παμβασίλει τῷ
 ὄντων Θεῷ. ἱερεῖον, ἕσπερον τῆ ἀνθρώπων
 αἰσίου καθιερέμενον. ἱερεῖον δαμονικῆς πλά-
 νης διαπρόπαμον. ἱερεῖον δὴ τὰ ἐνός καὶ μεγάλης
 ἡμῶν. ὅπερ τῆ τῶν ἀνθρώπων γένεσ σφαγι-
 ἀσίου. κ' πάντων ἐθνῶν τῷ πρὶν ἀσεβείας
 δαμονικῆς πλάνης ὄνεσχημένων ἀντίψυχον
 ἀνεγείραντο. πᾶσα λοιπὸν ἡτῶν ἀνάτων κ' B
 ἀνεγείραν δαμῶνων δυνάμεις καθήρητο. ἔλθετο
 τε κ' παρέτο αὐτῶν δυνάμει κρείθησι, πᾶσα
 γὰρ κ' ἀπατηλῆ πλάνη. τὸ μὲν οὖν εἰς ἀν-
 θρώπων σωτηρίαν θάματα. αὐτὸ δὲ τὸ τῆ λῶσε
 σωματικῶν ὄργανον, ὅπερ τῆς κοινῆς ἀνθρώπων
 ἀγῶνης καθιερέτο. καὶ τῆ ἀσίου τῷ θά-
 νατου ἀσίου ἐλεημερῶν σφάγιον, ὡς ἐλῶν
 ἱερεῖον βούσι Φωνῶν. τὸ δὲ μὲν ὄνεσπη λέγεσθαι,
 ἰδὲ ὁ ἀμῶν τῆ Θεῷ ὁ ἀνεγείραν τῶν ἀμαρτιῶν τῆ
 κόσμου. τοτὲ δ' ἐλῶν ἀνεγείραν Φωνῶν, ὡς πρό-
 ἔλατον ἐπὶ σφάγιον ἡχῆθαι, κ' ὡς ἀμῶν ἐναν-
 ἴων κ' κρείθησι. αὐτὸν ἀφῶν. κ' ἰσόγεσθαι C
 ἀσίου ἐπὶ λέγεσθαι. ἔτ' ὡς ἀμαρτι-
 ὶν ἡμῶν φέρεθαι. κ' ὡς ἐλῶν ὁ δυνάται. καὶ ἡ-
 μῶν ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐναίον πόνο κ' ἐν
 πᾶσι καὶ ἐν κακῶσι. αὐτὸς ἵερεῖον ματιῶν,
 ἀνατὰς ἀμαρτίας ἡμῶν. κ' ἐμαλακίῶν, δια-
 τὰς ἀνομιῶν ἡμῶν παρὰ εἰρήνης ἡμῶν ἐπ'
 αὐτῶν. τῷ μᾶλλον αὐτῶν ἡμῶν ἰάθημεν. πάν-
 τες ὡς ὡς ἐκατα ἐπὶ ἀνήθημεν. ἕκαστος τῶν
 ὄντων αὐτῶν ἐπὶ ἀνήθη. κ' κείνη παρέδωκεν ἀν-
 τὸν αἰσίου ἀμαρτίας ἡμῶν. τὸ μὲν οὖν ὄργανον D
 τῶν ἀνθρώπων τῆ Θεῷ λόγε, διατὰς κα-
 θιερέτο τῶν αἰτίων. ἔτ' ὡς ὁ μέγας ἀρχιε-
 ρῆς, ὁ τῶν πανηγυρῶν κ' παμβασίλει Θεῷ ἱε-
 ρεῖον. ἔτ' ὡς ὄν τῶν αἰτίων. Θεῷ λό-
 γῶν Θεῷ δυνάμεις, κ' Θεῷ σοφία, τὸ θνητῶν ἐπ'
 ἑς μακρὸν ἀνεκαλεῖτο τῆ θανάτου. κ' τῆ τῶν
 τῶν αἰτίων κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας τῶν ἀπαρχῶν
 παρὰ τῆ τῶν ἀνθρώπων κ' τῆ θανάτου καὶ
 τῆ δαμονικῆς ἀσίου ἀσίου, τῶν τε παλαιῶν
 ἀσίου ἀσίου ἀσίου ἀσίου, τῆ δ' ὅπερ πάν-
 των ἀνθρώπων ἀνεγείρας. Ἀλλὰ γὰρ τῶν
 ὄντων ἀσίου, ὡς κ' ἐπὶ τῶν ἀσίου εἰς ἐλθεῖν.

A morte docuit esse agnoscendum, qui
 victoriam de morte reportasset. Pos-
 sem etiam tertiam tibi causam Domi-
 nicæ mortis exponere. Fuit ille sacra
 quedam victima, pro universo homi-
 num genere, Deo omnium Regi ob-
 lata. Victima pro universo hominum
 grege immolata: victima quæ damo-
 nicæ superstitionis errorem profliga-
 vit. Postquam enim una illa victima &
 eximia hostia, sacrosanctum scilicet
 corpus Servatoris nostri, pro huma-
 no genere mactatum est, & quasi vi-
 carium pro vita omnium gentium, quæ
 demoniacæ superstitionis impietate
 obstrictæ, tanquam læsæ Majestatis
 reæ tenebantur, oblatum est: omnis
 demiceps impurorum ac profanorum
 demonum potentia corrui; omniq;
 terrestris ac fraudulentus error, po-
 tentiore quadam virtute statim fra-
 ctus ac debilitatus est. Salutaris igitur
 hostia ex hominibus assumpta, ipsum
 scilicet Verbi divini corpus, pro uni-
 verso hominum grege immolata est.
 Et hæc est victima neci data, de qua
 sacra litera loquuntur; nunc quidem
 in hæc verba: Ecce Agnus Dei, qui ^{joan. 10.}
 tollit peccata mundi. Nunc verò in
 hunc modum: Sicut ovis ductus est ^{Es. 53.}
 ad eadem, & tanquam agnus coram
 tendente se obmutescens. Causam
 item docent, cum addunt: Hic pec-
 cata nostra portat, & pro nobis dolo-
 res patitur: & nos reputavimus eum
 esse in labore, & in plaga & in affli-
 ctione. Ipse autem vulneratus est pro-
 pter peccata nostras, & obrutus est
 propter iniquitates nostras. Disciplina
 pacis nostræ super eum: vibicibus
 ejus nos sanati sumus. Omnes quasi
 oves aberravimus: unusquisque in via
 sua exerravit. Et Dominus tradidit eum
 peccatis nostris. Has igitur ob causas
 humanum Dei Verbi corpus immola-
 tum fuit. Ipse verò Pontifex Maximus
 Deo omnium Principi atque Impera-
 tori consecratus, cum aliud quidpiam
 esset quam victima, Dei videlicet ter-
 mo, Dei virtus atque Sapientia; mor-
 tale corpus brevi a morte revocavit:
 idque tanquam primitias communis o-
 mnium salutis Patri suo obtulit; hoc
 tropæum victoriæ quam de morte de-
 que demonum acie retulerat, & hu-
 manarum victimarum quæ quondam
 immolari consueverant averrunca-
 mentum, pro universo hominum ge-
 nere statuens. Quæ cum ita se habeant, ^{CAPUT XVI.}
 nunc ad eorundem demonstrationes ve-